

İRAN-İSRAİL ÇEKİŞMESİNDE 'SİBER CEPHE'

Melik Yasin İpek

İNSAMER

İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: İpek, Melik Yasin. "İran-İsrail Çekişmesinde 'Siber Cephe'", İNSAMER, 06.08.2020.

 Analiz

Son günlerde İran'daki bazı askerî ve sivil tesislerde yaşanan patlamaların, elektrik trafolarındaki arızaların ve buna bağlı olarak şehirleri karanlığa gömen kesintilerin peş peşe gelmesi, olayların basit teknik arızalar olmadığını, aslında bölgede yeni tür bir savaşın şiddetli biçimde sürdüğünü gösteriyor.

Geçtiğimiz haziran ayında, başkent Tahran'ın doğusundaki İran Savunma Bakanlığı'na bağlı bir merkezin yakınlarındaki gaz deposunda ve eş zamanlı olarak Şiraz kentinin ana elektrik sistemlerinde patlamalar olmuştu. Ardından Tahran'da kilit öneme sahip Parçin Askerî Tesislerine yakın bir yerdeki patlama, yine Tahran'ın Şeriatı Caddesi'ndeki bir klinikte 30 Haziran'da yaşanan olaylar, 19 kişinin ölümüne, yüzlerce kişinin yaralanmasına yol açmıştı. Yetkililer, hastanedeki patlamanın ameliyat odasında bulunan üç oksijen tankından

kaynaklandığını açıklasa da süreç içinde olayların bir sabotaj olduğuna dair güçlü kanıtlar ortaya çıktı.

Temmuz ayı başlarında, ülkenin en önemli nükleer tesisi olarak nitelendirilen Natanz Uranyum Zenginleştirme Tesisi'nde yaşanan patlama ise, ülkedeki çekişmenin boyutlarını göstermesi bakımından oldukça dikkat çekici bir gelişme oldu. Yetkililer durumun sıradan bir kaza olduğu yönünde açıklamalarda bulunsa da uydu görüntüleri gerçeğin daha farklı olduğunu düşündürüyor.

İranlı yetkililer patlamanın üstünü örtme çabası içerisindeyken New York Times, İsrail İstihbarat Servisi Başkanı (MOSSAD) Yossi Kohen'den aldığı bilgilere dayandığı haberinde, Natanz'daki kazadan İsrail'in sorumlu olduğunu ve santrifüjlerin geliştirildiği tesise güçlü bir bomba yerleştirildiğini ileri sürdü. Aynı günlerde

İNSAMER
İHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

eski İsrail Savunma Bakanı ve Yisrael Beiteinu Partisi lideri Avigdor Liberman, operasyonun ülkede bütün güvenlik kademelerince tanınan bir İsrail istihbarat yetkilisi tarafından düzenlendiği yönünde açıklamada bulundu. Nitekim Siyonist İsrail Başbakanı Benyamin Netanyahu'nun 5 Temmuz Pazar günü Yossi Kohen'in görev süresini bir yıl daha uzatacağını açıklamasının ardından uzmanlar, operasyonun Kohen'in öncülüğünde yapılmış olduğu ve bu başarılı operasyonun ardından ödüllendirildiği yönünde bir çıkarımda bulundu.

Natanz Uranyum Zenginleştirme Tesisi, İran'ın en büyük uranyum zenginleştirme merkezi olma özelliği taşıyor. 100.000 metrekaarelik bir alana inşa edilmiş olan tesisin büyük bir bölümü yer altında bulunuyor. Natanz, Birleşmiş Milletler'e (BM) bağlı Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun düzenli olarak denetim yaptığı birkaç İran tesisinden biri. Tesise 2010 yılında bir siber saldırı düzenlenmiş ve santrifüjlerde hasar meydana gelmişti. Saldırıda kullanılan Stuxnet adlı bilgisayar virüsünün ABD ve İsrail tarafından geliştirildiği düşünülüyor.

İran, 2015 yılında BM Güvenlik Konseyi'nin beş üyesi ve Almanya ile vardığı anlaşma kapsamında, uranyumu düşük düzeyde zenginleştirmeyi kabul etmişti. Ayrıca anlaşmayla Natanz'a yerleştirilecek santrifüjlerin sayısı 5.000 ile sınırlandırılmış ve eski tip olması zorunlu kılınmıştı. Ancak İran, ABD'nin nükleer anlaşmadan çekilmesinin ardından kendi yükümlülüklerini de kademeli olarak sonlandıracağını açıkladı.

Elektrik üretimi için uranyumun %3-4 oranında zenginleştirilmesi yeterli olurken nükleer silah için zenginleştirme oranının %90'a ulaşması gerekiyor. İran, nükleer programının barışçıl amaçlar taşıdığını ve enerji üretimi için kullanılacağını söylese de ABD ve İsrail'in bu açıklamaları yeterli bulmadığı biliniyor.

Donald Trump yönetimi tarafından özellikle 2018 yılından itibaren yoğun bir ambargoya maruz bırakılan İran, 2020 yılının daha ilk günlerinde Devrim Muhafızları Kudüs Gücü Komutanı Kasım Süleymani ve Haşdi Şabi Başkan Yardımcısı Ebu Mehdi el-Mühendis'in öldürülmesi ile büyük bir darbe aldı. Uzmanlar, Cumhurbaşkanı Hassan Ruhani'nin "İran'ın en zor yılı olacak" diye ifade ettiği 2020 yılında Batı ambargosu, bölgesel savaşlar, ekonomik sorunlar ve tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs gibi unsurlar nedeniyle İran'ın büyük bir ekonomik kriz içinde olduğunu ve kendisine yönelik saldırılara cevap vermede yetersiz kalacağını kaydediyorlar.

Aslında İran'a yönelik fiili saldırılar özellikle 2010 yılında İran'ın uranyum zenginleştirme kapasitesini arttırmaya başlamasından sonra daha da çoğaldı. Ocak 2010'da İranlı nükleer fizikçi Prof. Mesut Ali Muhammedi bombalı bir saldırı sonucu öldürülürken aynı yılın

kasım ayında kuantum fizikçisi Mecit Şehriyari de hayatını kaybetti. Devrim Muhafızları'na bağlı İmam Hüseyin Üniversitesi Fizik Anabilim Dalı Başkanı Feridun Abbasi Devani ise uğradığı bir saldırıda yaralandı. Temmuz 2011'de, nükleer başlık üzerine araştırma yapan Daryuş Rızainejad bir suikasta uğrarken,

*2020
yılında Batı
ambargosu,
bölgesel
savaşlar,
ekonomik
sorunlar ve tüm
dünyayı etkisi
altına alan
koronavirüs
gibi unsurlar
nedeniyle
İran büyük
bir ekonomik
kriz içinde
ve kendisine
yönelik
saldırlara
cevap vermede
yetersiz
kalabilir.*

Kasım 2011’de İran’ın füze programına yönelik büyük bir saldırı gerçekleştirildi. İran’ın balistik füze programının kurucusu Hasan Tehrani Mukaddem’in de aralarında bulunduğu 17 Devrim Muhafızları Ordusu uzman personeli, Müderris Karargâhı’nda meydana gelen büyük bir patlamada hayatını kaybetti. Çok geçmeden, Natanz nükleer tesisinin yöneticisi Prof. Mustafa Ahmedi Ruşen de Tahran’da düzenlenen bir bombalı saldırıda öldürüldü.

İran içinde bu tür saldırılar sürerken, söz konusu gerilimde İsrail tarafında da işler tümüyle güven içinde denilemeyecek kadar hassas görünüyor. Örneğin geçtiğimiz nisan ayının sonlarında, ülke çapında birkaç su ve kanalizasyon arıtma tesisine siber saldırı yapıldığı bildirildi. İsrail’in ulusal su ajansı başlangıçta teknik bir arızanın söz konusu olduğunu açıklasa da daha sonra bunun bir siber saldırı olduğunu kabul etti. İsraili yetkililere göre, saldırı yerel su dağıtım sistemlerinde sınırlı kesintiler dışında hiçbir hasara yol açmadı. Söz konusu saldırının pandemi dönemine denk gelmesi, olayın unutulmasına sebep olduysa da İsrail medyası daha sonra ABD ve Avrupa sunucuları aracılığıyla yönlendirilen siber saldırıdan İran’ı sorumlu tutan haberler yayımladı.

İran’ın verebileceği muhtemel tepkilerle ilgili farklı yorumlar yapılırsa da dünyanın değişik yerlerindeki İsrail diplomatik misyonları ile bizzat İsrail işgal rejimi sınırları içindeki altyapı tesisleri, siber saldırılara karşı korumaya alınmış

durumda. Bunun yanı sıra Hizbullah grubunun Lübnan ve Suriye topraklarını kullanarak girişebileceği konvansiyonel saldırılar da seçenekler arasında görünüyor. Ancak Lübnan’da uzun süredir devam eden siyasi kriz, koronavirüs salgınının etkileri ve ülke parasının %80’i bulan değer kaybı, Lübnan’ın herhangi bir gerilime kolaylıkla razı olmayacağını gösteriyor.

Görünen o ki, İran altyapı tesislerine İsrail tarafından yapıldığı düşünülen bu siber saldırıların amacı, ekonomik problemler içindeki İran’ı yeni krizlerle boğuşurken taviz vermeye mecbur bırakmak ve nükleer çalışmalardan geri adım atmasını sağlamak. Buna karşın, İran’ın sınırlı oranda da olsa karşı hamlelerinin hedefi, içinde bulunduğu kuşatma hâinden kurtulup bir an önce Ortadoğu’nun farklı cephelerinde yürüttüğü savaşlar yoluyla ABD-İsrail ikilisini vekâlet savaşlarında geriletmek.

Bununla birlikte koronavirüs ve ABD’nin uyguladığı ambargolar ve bu koşulların yol açtığı ekonomik problemlerle boğuşan İran’ın yaşanan son gelişmelere etkili bir karşılık vermesi ihtimali gün geçtikçe azalıyor. Bu durumun farkında olan İran yönetiminin saldırılara karşı topyekûn bir savaş yerine, rakiplerinin bölgesel projelerinde kullandıkları piyonları hedef alarak hem kitlesinin moralini yüksek tutmayı garanti edecek hem de mevcut durumdan daha gerilere düşmesini önleyecek bir taktik içinde olduğu görülüyor.